

**ФАКУЛТЕТ ИНЖЕЊЕРСКИХ НАУКА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ
Крагујевац, Сестре Јањић 6**

П Р А В И Л Н И К

О БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉУ НА РАДУ

2026. година

На основу Закона о безбедности и здрављу на раду чл. 3. и чл. 14. („Сл. гласник РС", бр. 35/2023), послодавац **ФАКУЛТЕТ ИНЖЕЊЕРСКИХ НАУКА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ**, Крагујевац, Сестре Јањић 6, дана 01. 06 2026. донео је:

П Р А В И Л Н И К О БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉУ НА РАДУ

I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим актом, у складу са Законом о безбедности и здрављу на раду и другим прописима из области безбедности и здравља на раду, утврђују се права, обавезе и одговорности у области безбедности и здравља на раду код послодавца.

Члан 2.

Овим Правилником, утврђују се:

- Права, обавезе и одговорности у области безбедности и здравља на раду
- Превентивни и периодични прегледи и провере опреме за рад, прегледи и испитивања електричних и громобранских инсталација и испитивања услова радне средине
- Лекарски прегледи
- Лична заштитна опрема
- Организовање послова безбедности и здравља на раду
- Обука запослених за безбедан и здрав рад
- Оспособљавање запослених за пружање прве помоћи
- Поступак и начин израде процене ризика
- Поступак у случају повреде на раду или професионалној болести
- Представници запослених и одбор за безбедност и здравље на раду
- Прелазне и завршне одредбе

Члан 3.

Безбедност и здравље на раду јесте обезбеђивање таквих услова на раду којима се, у највећој могућој мери, смањују повреде на раду, професионалне болести и болести у вези са радом у циљу остваривања физичког, психичког и социјалног благостања запослених.

Члан 4.

Право на безбедност и здравље на раду код послодавца, имају:

- лица која су у радном односу и лица ангажована ван радног односа
- лице које се самозапошљава
- ученици и студенти који се, у складу са законом, налазе на обавезном производном раду, професионалној пракси или практичној настави или учењу кроз рад у систему дуалног образовања

- лица која, у складу са законом, обављају волонтирање
- лица која, у складу са законом, обављају привремене и повремене послове преко омладинске, односно студентске задруге
- лица која су упућена на додатно образовање и обуку по упуту носиоца послова запошљавања
- лица која учествују у организованим јавним радовима од општег значаја
- лица која се налазе на издржавању казне затвора док раде у привредној јединици завода за издржавање казне затвора (радионица, радилиште и сл.) и на другом месту рада
- лица која код послодавца обављају рад у складу са посебним законима
- лица која се затекну у радној средини, ако је о њиховом присуству упознат послодавац

Члан 5.

Процес рада се организује и спроводи тако да се запосленом обезбеди обављање послова на радном месту и у радној средини у којима су спроведене мере безбедности и здравља на раду.

Члан 6.

Послодавац је дужан да предузме мере за спречавање приступа у круг објекта који се користи као радни и помоћни простор, укључујући и објекат на отвореном простору, лицима и возилима која немају основа да се налазе у њима.

Члан 7.

Запослени има обавезу да, у складу са својим сазнањима, одмах обавести послодавца, односно непосредног руководиоца о неправилностима, опасностима, штетностима или о другим недостацима у спровођењу мера безбедности и здравља на раду који би на радном месту могли да угрозе његову безбедност и здравље или безбедност и здравље других запослених и других лица.

Ако послодавац после добијеног обавештења не отклони неправилности, штетности, опасности или друге појаве у року од осам дана или ако запослени сматра да за отклањање утврђених појава нису спроведене одговарајуће мере за безбедност и здравље, запослени се може обратити надлежној инспекцији рада, о чему обавештава сарадника за безбедност и здравље на раду, представника запослених/Одбор.

Запослени је дужан да сарађује са послодавцем и сарадником за безбедност и здравље на раду, како би се спровеле прописане мере за безбедност и здравље на радном месту на коме ради.

Члан 8.

Послодавац је дужан да свако лице, које се налази у радној средини о чијем присуству је упознат послодавац, упозори на опасности или штетности по здравље које се јављају у радном процесу, односно на мере безбедности и здравља које мора да примени, и да га усмери на безбедне зоне за кретање.

Члан 9.

Послодавац је дужан да видно обележи и истакне ознаке за безбедност и/или здравље на раду ради обавештавања и информисања запослених о ризицима у радном

процесу, правцима кретања и дозвољеним местима задржавања, као и о мерама за спречавање, смањење или отклањање ризика.

Члан 10.

Послодавац је дужан да обезбеди да сви запослени буду обучени да предузму одговарајуће кораке у складу са својим знањем и техничким средствима, која су им на располагању у случају озбиљне, неизбежне и непосредне опасности по њихову безбедност и/или безбедност других и у случају када непосредни руководилац, који је одговоран, није присутан, да би избегли последице опасности.

Када му прети озбиљна, неизбежна и непосредна опасност по живот или здравље, запослени има право да предузме одговарајуће мере, у складу са својим знањем и техничким средствима која му стоје на располагању и да престане да ради, напусти радно место, радни процес, односно радну средину. Запослени који престане да ради, напусти радно место, радни процес, односно радну средину није одговоран за штету коју проузрокује послодавцу, односно неће бити стављен у било какву неповољну ситуацију, осим у случају да је штету проузроковао намерно или из крајње непажње.

Члан 11.

Послодавац је дужан да што је могуће пре обавести све запослене, који јесу или који би могли да буду изложени озбиљној, неизбежној и непосредној опасности, о присутним ризицима и мерама које су предузете или ће бити предузете у циљу заштите.

Послодавац је дужан да предузме мере и изда упутства како би омогућио запосленима да у случају озбиљне, неизбежне и непосредне опасности престану да раде и/или одмах напусте радно место и оду на безбедно место.

Послодавац не сме захтевати од запослених да се врате на радно место у радној средини у којој и даље постоји озбиљна, неизбежна и непосредна опасност.

Члан 12.

Послодавац је дужан да обезбеди да запослена за време трудноће, породиља и запослена која доји дете, запослени млађи од 18 година живота, особа са инвалидитетом и запослени код кога је утврђена професионална болест, и поред обуке за безбедан и здрав рад, буду у писаној форми обавештени о резултатима процене ризика и о мерама којима се ризици отклањају у циљу повећања безбедности и здравља на раду.

II ПРАВА, ОБАВЕЗЕ И ОДГОВОРНОСТИ

Члан 13.

Права, обавезе и одговорности у области безбедности и здравља на раду, које се утврђују овим Правилником, односе се на:

- обавезе и одговорности послодавца, односно других одговорних лица за спровођење прописаних мера безбедности и здравља на раду
- права и обавезе запослених у спровођењу мера безбедности и здравља на раду
- посебна права, обавезе и превентивне мере у вези са безбедношћу и здрављем на раду запослених, младих, запослених жена за време трудноће и запослене која доји дете, особа са инвалидитетом и професионално оболелих

Члан 14.

Право на безбедност и здравље на раду имају:

1. лица која су у радном односу и лица ангажована ван радног односа
2. ученици и студенти који се, у складу са законом, налазе на обавезном производном раду, професионалној пракси или практичној настави или учењу кроз рад у систему дуалног образовања
3. лица која, у складу са законом, обављају волонтирање
4. лица која, у складу са законом, обављају привремене и повремене послове преко омладинске, односно студентске задруге
5. лица која су упућена на додатно образовање и обуку по упуту носиоца послова запошљавања
6. лица која учествују у организованим јавним радовима од општег значаја
7. лица која се налазе на издржавању казне затвора док раде у привредној јединици завода за издржавање казне затвора (радионица, радилиште и сл.) и на другом месту рада
8. лица која код послодавца обављају рад у складу са посебним законима
9. лица која се затекну у радној средини, ако је о њиховом присуству упознат послодавац

ОБАВЕЗЕ И ОДГОВОРНОСТИ ПОСЛОДАВЦА

Члан 15.

Послодавац је дужан да:

- приликом организовања рада и радног процеса, обезбеди превентивне мере ради заштите живота и здравља запослених, укључујући пружање информација и обуке запослених, као и да за њихову примену обезбеди потребна финансијска средства
- обезбеди превентивне мере пре почетка рада запосленог и у току рада, избором радних и производних метода којима се обезбеђује заштита живота и здравља на раду
- организује послове безбедности и здравља на раду и да актом у писаној форми именује сарадника за безбедност и здравље на раду.
- пре почетка извођења радова на висини, у дубини, у скученом простору, у простору са потенцијално експлозивним атмосферама, на енергетском објекту, при коришћењу опасне хемијске материје, рад у зонама у којима је присутна озбиљна, неизбежна или непосредна опасност или штетност која може да угрози здравље запосленог, обезбеди издавање дозволе за рад и да утврди поступак и начин за издавање дозволе за рад
- запосленима обезбеди и изда на употребу средства за рад и личну заштитну опрему у исправном стању и на којима су примењене прописане мере за безбедност и здравље на раду и да обезбеди контролу њихове употребе у складу са наменом и спроведе обуку запослених за правилно коришћење личне заштитне опреме
- обезбеди превод безбедносног листа на језик који запослени разуме, као и да омогући запосленом приступ подацима садржаним у безбедносном листу

- обезбеди запосленима упутства за безбедан и здрав рад по прописима о безбедности и здрављу на раду за употребу опреме за рад и обезбеди превод упутстава на језик који запослени разуме.
- обавештава запослене и представнике запослених о опасностима и штетностима које могу да доведу до повреда на раду и оштећења здравља који настају увођењем нових технологија и средстава за рад и да у таквим случајевима донесе одговарајућа упутства за безбедан и здрав рад
- обучава запослене за безбедан и здрав рад
- обезбеди запосленима коришћење личне заштитне опреме у складу са актом о процени ризика
- обезбеди одржавање средстава за рад и личне заштитне опреме у исправном стању и искључи из употребе средства за рад и личну заштитну опрему на којој настану промене због којих постоје ризици за безбедност и здравље запослених
- ангажује правно лице са лиценцом ради спровођења превентивних и периодичних прегледа и провере опреме за рад и прегледа и испитивања електричних и громобранских инсталација, као и превентивних и периодичних испитивања услова радне средине, односно хемијских, физичких штетности (осим јонизујућих зрачења), микроклиме и осветљености и биолошких штетности
- обезбеди на основу акта о процени ризика и оцене здравствене установе која обавља делатност медицине рада прописане лекарске прегледе запослених у складу са законом
- обезбеди пружање прве помоћи, као и да обучи одговарајући број запослених за пружање прве помоћи
- заустави сваку врсту рада који представља озбиљну, неизбежну и непосредну опасност за живот или здравље запослених

Члан 16.

Послодавац је дужан да обезбеди запосленом рад на радном месту и у радној околини у којима су спроведене мере безбедности и здравља на раду.

Послодавац се не ослобађа обавеза и одговорности у вези са применом мера безбедности и здравља на раду одређивањем другог лица или преношењем својих обавеза и одговорности на друго лице.

Члан 17.

Послодавац је дужан да обезбеди да радни процес буде прилагођен телесним и психичким могућностима запосленог, а радна околина, средства за рад и лична заштитна опрема буду уређени, односно произведени и обезбеђени, да не угрожавају безбедност и здравље запосленог.

Послодавац је дужан да обезбеди превентивне мере пре почетка рада запосленог, у току рада, као и код сваке измене технолошког поступка, избором радних и производних метода којима се обезбеђује највећа могућа безбедност и заштита здравља на раду, заснована на примени прописа у области безбедности и здравља на раду, радног права, техничких прописа и стандарда, прописа у области здравствене заштите, хигијене рада, здравственог, пензијског и инвалидског осигурања, и др.

Послодавац је дужан да обезбеди да спровођење мера безбедности и здравља на раду не проузрокује финансијске обавезе за запосленог и представника запослених и не утиче на њихов материјални и социјални положај стечен на раду и у вези са радом.

Члан 18.

Послодавац је дужан да:

- предузме одговарајуће организационе мере или да користи одговарајућа средства, а нарочито опрему за рад на механизовани погон да би избегао ручно преношење терета,
- где није могуће избећи ручно преношење терета, предузме одговарајуће организационе мере, користи одговарајућа средства или да обезбеди запосленима коришћење таквих средстава са циљем да се отклони или смањи ризик од настанка повреде или обољења кичменог стуба који настаје при ручном преношењу терета,
- обезбеди да радни процес буде прилагођен телесним и психичким могућностима запосленог, односно да при распоређивању запосленог на послове на којима се ручно преношење терета није могло избећи узме у обзир индивидуалне факторе ризика за те запослене,
- у случају када се ручно преношење терета не може избећи, организује обављање послова тако да запослени подижу или носе терет чија маса не прелази одговарајућу вредност у складу са старосним границама запослених, па тако је за мускарце највећа маса дозвољеног терета:
 - од 15 до 19 година - до 35 кг
 - од 19 до 45 година - до 50 кг
 - преко 45 година до 40кг

За жене:

- од 15 до 19 година до 10 кг
- од 19 до 45 година до 25 кг
- преко 45 година до 15 кг
- у случају када се ручно преношење терета не може избећи, организује обављање послова тако да труднице не обављају послове ручног преношења терета.

Члан 19.

Када два или више послодаваца у обављању послова деле радни простор, односно када запослени више послодаваца истовремено обављају послове у истом радном простору, послодавци су дужни да сарађују у примени прописаних мера за безбедност и здравље запослених.

Послодавци су дужни да, узимајући у обзир природу послова које обављају, координирају активности у вези са применом мера за отклањање ризика од повређивања, односно оштећења здравља запослених, као и да обавештавају један другог и своје запослене и/или представнике запослених о тим ризицима и мерама за њихово отклањање.

Начин остваривања сарадње послодавци утврђују писаним споразумом, закљученим пре почетка обављања послова.

Споразумом се одређује лице за координацију спровођења заједничких мера којима се обезбеђује безбедност и здравље свих запослених.

Члан 20.

Послодавац је дужан да обезбеди запосленом рад на радном месту на којем су спроведене мере за безбедан и здрав рад утврђене при коришћењу опреме за рад са екраном.

Члан 21.

Послодавац може да запосленима да на коришћење опасне хемијске материје и друге хемијске материје за које је прописана обавеза израде и достављања безбедносног листа само ако му је уз хемијску материју учинио доступним безбедносни лист, ако је обезбедио све мере које произлазе из садржаја безбедносног листа, као и додатне мере о условима којима се обезбеђује безбедност и здравље на раду у складу са прописима којима се уређују хемикалије.

Послодавац је дужан да обезбеди превод безбедносног листа на језик који запослени разуме, као и да омогући запосленом приступ подацима садржаним у безбедносном листу.

Члан 22.

Послодавац је дужан да узимајући у обзир процену ризика, обезбеди и истакне ознаке за безбедност и/или здравље на раду тамо где ризик, односно опасности и штетности нису могли да буду отклоњени или смањени применом мера безбедности и здравља на раду.

РАД ОД КУЋЕ И РАД НА ДАЉИНУ

Члан 23.

Приликом рада од куће и рада на даљину послодавац је дужан да обезбеди безбедност и здравље на раду у сарадњи са запосленим, при чему је послодавац дужан да утврди услове за безбедан и здрав рад, средства за рад издата од стране послодавца, да дефинише радни процес у вези са извршењем послова за које је запослени задужен и пропише превентивне мере за безбедан и здрав рад.

Члан 24.

Послодавац је дужан да води и чува евиденције о: радним местима са повећаним ризиком, запосленима који обављају послове на радним местима са повећаним ризиком и лекарским прегледима запослених који обављају те послове, повредама на раду и професионалним болестима, запосленима обученим за безбедан и здрав рад и правилно коришћење личне заштитне опреме, запосленима изложеним биолошким штетностима групе 3 и/или групе 4, запосленима који су изложени карциногенима или мутагенима, хемијским материјама и азбесту, као и о здравственом стању и изложености, извештају о примени мера за безбедност и здравље на раду за делатности (грађевинарства, пољопривреде, шумарства и рибарства, рударства, прерађивачке индустрије, снабдевања електричном енергијом, гасом, паром и климатизације (осим трговине електричном енергијом и гасовитим горивима преко гасоводне мреже), снабдевања водом, управљања отпадним водама, контролисања процеса уклањања отпада, трговине на велико, саобраћаја и складиштења и сличним активностима, као и у делатностима здравствене и социјалне заштите), извршеним прегледима и проверама опреме за рад и прегледима и испитивањима електричних и громобранских инсталација, извршеним испитивањима услова радне средине и издатој личној заштитној опреми. Евиденције послодавац може водити у електронском облику, осим евиденције ои звршеној обуци запосленог за безбедан и здрав рад.

Члан 25.

Послодавац је дужан да евиденцију о запосленима обученим за безбедан и здрав рад, Образац бр. 6 или његову копију држи у седишту или другој пословној просторији послодавца или на другом месту, у зависности од тога где запослени ради.

**ОБАВЕЗЕ И ОДГОВОРНОСТИ ДРУГИХ ОДГОВОРНИХ ЛИЦА –
РУКОВОДИОЦА ОРГАНИЗАЦИОНИХ ДЕЛОВА**

Члан 26.

Друга одговорна лица код послодавца - руководиоци организационих делова дужни су да у процесу рада спроводе и примењују прописане мере за безбедност и здравље на раду, а нарочито да:

- пре почетка рада изврше визуелни преглед и контролу средстава за рад, опреме за рад и личне заштитне опреме
- утврде исправност и постојање заштитних уређаја, направа и других заштитних средстава на опреми за рад
- врше контролу рада запослених у примењивању мера за безбедан и здрав рад и подносе пријаву одговорном лицу послодавца против запосленог који учини повреду радне обавезе из области БЗР
- издају на употребу прописана средства и опрему за личну заштиту на раду, врше контролу њихове употребе и старају се о њиховом смештању у складу са овим правилником, односно актом о процени ризика
- реализују обуку запослених за правилно коришћење личне заштитне опреме и опреме за рад
- предлажу забрану рада запосленом који се не придржава прописаних мера БЗР, који не користи личну заштитну опрему или одбија да поступи по упутству за безбедан рад
- при распоређивању на место рада и издавању налога за рад запосленог упозна са опасностима, штетностима и мерама за безбедан и здрав рад
- оспособљавају се за хитну интервенцију у случају опасности, пружања прве помоћи, спасавања и евакуације у случају опасности
- организују и пружају прву помоћ повређеном или нагло оболелом лицу, организују превоз до најближе здравствене установе и организују спасавање и евакуацију у случају опасности
- обавештавају послодавца и сарадника за безбедност и здравље на раду када утврде опасност од повреде на раду или оштећење здравља запосленог
- у случају пожара и других ванредних догађаја организују гашење, евакуацију и спасавање лица и имовине и благовремено извештавају ватрогасно спасилачку јединицу и друге органе,
- сарађују са сарадником за безбедност и здравље на раду како би се спровеле прописане мере за безбедност и здравље на раду на свим радним местима код послодавца
- одмах, о свакој повреди на раду, хаварији, експлозији или поремећају који угрожава, или може да угрози безбедност и здравље на раду извештавају послодавца и сарадника за безбедност и здравље на раду, а у случају смртне, тешке

или колективне повреде на раду обезбеђују место повређивања ради вршења увиђаја

- у случају тешке, колективне или смртне повреде на раду у одсутности послодавца и сарадника за безбедност и здравље на раду, извештавају надлежну инспекцију рада и надлежни орган унутрашњих послова
- забрањују рад у организационим јединицама, ако је дошло до непосредне опасности по живот и здравље запослених
- обавесте послодавца да је запослени под утицајем алкохола или других средстава зависности
- издаје дозволу за рад пре почетка извођења радова на висини, у дубини, у скученом простору, у простору са потенцијално експлозивним атмосферама, на енергетском објекту, при коришћењу опасне хемијске материје, рад у зонама у којима је присутна озбиљна, неизбежна или непосредна опасност или штетност која може да угрози здравље запосленог и сноси одговорност за праћење и контролу примене свих предвиђених мера за безбедан и здрав рад уписаних у одговарајући образац Дозволе за рад.

ПРАВА И ОБАВЕЗЕ ЗАПОСЛЕНИХ

Члан 27.

Запослени има право и обавезу да:

- се пре почетка рада упозна са мерама безбедности и здравља на раду на радном месту на које је одређен, као и да се обучи за њихово спровођење
- послодавцу даје предлоге, примедбе и обавештења о питањима безбедности и здравља на раду
- редовно контролише своје здравље према ризицима радног места, у складу са прописима о здравственој заштити и прописима о безбедности и здрављу на раду
- обави лекарски преглед на који га упућује послодавац, уколико ради на радном месту са повећанм ризиком

Запослени је обавезан да:

- 1) води рачуна о сопственој безбедности и здрављу на раду, као и о безбедности и здрављу других лица на која може да утиче његов рад у складу са обуком за безбедан и здрав рад и упутствима за безбедан и здрав рад добијеним од послодавца
- 2) примењује прописане мере за безбедан и здрав рад
- 3) наменски користи средства за рад, хемијске и друге материје
- 4) правилно користи личну заштитну опрему, да са њом пажљиво рукује и да је уредно врати на место које је намењено за њено чување
- 5) пре почетка рада, прегледа своје радно место укључујући и средства за рад која користи, као и личну заштитну опрему, и да у случају уочених недостатака извести послодавца или друго овлашћено лице
- 6) пре напуштања, радно место и средства за рад остави у стању да не угрожавају друге запослене

Члан 28.

Запослени је дужан да ради на радном месту са повећаним ризиком, на основу извештаја здравствене установе која обавља делатност медицине рада којим се утврђује да је здравствено способан за рад на том радном месту.

Запослени има право да одбије да ради:

- 1) ако му прети непосредна опасност по живот и здравље због тога што нису спроведене прописане мере за безбедност и здравље на радном месту на које је одређен, све док се те мере не обезбеде
- 2) ако му послодавац није обезбедио прописани лекарски преглед или ако се на лекарском прегледу утврди да не испуњава прописане здравствене услове, за рад на радном месту са повећаним ризиком
- 3) ако у току обуке за безбедан и здрав рад није упознат са свим врстама ризика и мерама за њихово отклањање, на радном месту на које га је послодавац одредио
- 4) дуже од пуног радног времена, односно ноћу ако би, према оцени здравствене установе која обавља делатност медицине рада такав рад могао да погорша његово здравствено стање
- 5) на средству за рад на којем нису примењене прописане мере за безбедност и здравље на раду
- 6) ако није издата дозвола за рад код извођења радова на висини, у дубини, у скученом простору, у простору са потенцијално експлозивним атмосферама, на енергетском објекту, при коришћењу опасне хемијске материје, рад у зонама у којима је присутна озбиљна, неизбежна или непосредна опасност или штетност која може да угрози здравље запосленог, обезбеди издавање дозволе за рад

Када запослени одбије да ради у наведеним случајевима, а послодавац сматра да захтев запосленог није оправдан, послодавац је дужан да одмах обавести инспекцију рада.

ПОСЕБНА ПРАВА, ОБАВЕЗЕ И МЕРЕ ЗА ЗАШТИТУ МЛАДИХ, ЖЕНА И ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Члан 29.

Посебна права, обавезе и мере у вези са безбедношћу и здрављем на раду младих (нарочито у вези са њиховим психичким и телесним развојем), жена које раде на радном месту са повећаним ризиком који би могао да им угрози остваривање материнства, особа са инвалидитетом и запослених код којих је утврђена професионална болест - уређују се овим правилником, законом о безбедности и здрављу на раду и другим законом, другим прописима.

ПОСЕБНА ПРАВА, ОБАВЕЗЕ И МЕРЕ ЗА ЗАШТИТУ МЛАДИХ

Члан 30.

Радни однос са лицем млађим од 18 година живота може да се заснује уз писану сагласност родитеља, усвојиоца или стараоца, ако такав рад не угрожава његово здравље, морал и образовање, односно ако такав рад није забрањен законом.

Члан 31.

Запослени млађи од 18 година живота не може да ради на пословима:

- 1) на којима се обавља нарочито тежак физички рад, рад под земљом, под водом или на великој висини
- 2) који укључују излагање штетном зрачењу или средствима која су отровна, канцерогена или која проузрокују наследна обољења, као и ризик по здравље због хладноће, топлоте, буке или вибрације
- 3) који би, на основу налаза надлежног здравственог органа, могли штетно и са повећаним ризиком да утичу на његово здравље и живот с обзиром на његове психофизичке способности

Члан 32.

Послодавац је дужан да за сва радна места у радној средини, на којима раде млади изврши процену ризика од настанка повреда и оштећења здравља пре почетка обављања послова, као и да изврши делимичну измену и допуну акта о процени ризика уколико је дошло до промене у обављању послова, односно појаве нових опасности и штетности, водећи рачуна о:

- прилагођавању и организацији рада на радном месту
- природи, степену и трајању изложености физичким, биолошким и хемијским штетностима
- начину, обиму и коришћењу опреме за рад, машина, уређаја и алата, и начина на који се њима рукује
- утврђивању одговарајућих радних процеса и операција и начина на који се они комбинују (организација рада)
- нивоу обучености за безбедан и здрав рад и писаним инструкцијама и упутствима које добијају млади

Члан 33.

Послодавац је дужан да обезбеди да запослени млади, њихови законски заступници – родитељи или стараоци буду у писаној форми обавештени о резултатима процене ризика на радном месту и о мерама којима се ризици отклањају у циљу повећања безбедности и здравља на раду.

Послодавац је дужан да младима обезбеди рад на радном месту и у радној средини на којима су спроведене мере за безбедан и здрав рад, посебно водећи рачуна о специфичним ризицима за младе.

Послодавац је дужан да обезбеди да млади буду заштићени од свих специфичних ризика за њихову безбедност и здравље и развој који су последица њиховог недостатка искуства, немања свести о постојећим или могућим ризицима или чињеници да млади још нису потпуно зрели.

Члан 34.

Забрањено је да се радно ангажују млади на радном месту у радној средини на којима се обавља рад:

- који је објективно изнад њихових физичких или психолошких способности
- који укључује штетно излагање опасним материјама које су отровне, канцерогене, изазивају наследна генетска оштећења или оштећују плод или на било који начин хронично утичу на људски развој
- који укључује штетно излагање зрачењу

- који укључује ризик од повреда за које се може претпоставити да их млади не могу препознати или избећи због своје недовољне пажње коју посвећују безбедности или недостатка искуства или обучености
- у којем постоји ризик за здравље због екстремне хладноће или врућине или буке или вибрација

ПОСЕБНА ПРАВА, ОБАВЕЗЕ И МЕРЕ ЗА ЗАШТИТУ ЖЕНА

Члан 35.

Запослена жена за време трудноће и запослена која доји дете не сме радити на радном месту за које је проценом ризика утврђен ризик по безбедност или здравље од излагања штетностима и радним условима.

Запослена жена за време трудноће и запослена која доји дете, не може да ради на радном месту са повећаним ризиком.

Запослена жена за време трудноће и запослена која доји дете не може да ради на пословима који су, по налазу надлежног здравственог органа, штетни за њено здравље и здравље детета, а нарочито на пословима који захтевају ручно преношење терета, на којима постоји могућност изложености физичким штетностима (бука, вибрације, ударци), на којима постоји могућност изложености штетном зрачењу или екстремним температурама (хладноћи или врућини), нагли покрети и промене положаја тела, путовања при раду, прсихички и физички умор, изложеност биолошким штетностима групе 2, 3. и 4., изложеност опасним хемијским материјама и другим процесима и радним условима који могу угрозити њено здравље и здравље детета.

Запослена жена за време трудноће не може да ради прековремено и ноћу, ако би такав рад био штетан за њено здравље и здравље детета, на основу налаза надлежног здравственог органа.

Члан 36.

Послодавац је дужан да за сва радна места у радној средини на којима постоји могућност излагања штетностима, процесима или радним условима, изврши процену свих ризика по безбедност или здравље и свих последица на трудноћу или дојење које могу имати запослене.

Послодавац је дужан да **запосленој жени за време трудноће и запосленој која доји дете у писменој форми** достави обавештење о резултатима процене ризика на радном месту и у радној средини и о мерама којима се ризици отклањају у циљу повећања безбедности и здравља на раду.

ПОСЕБНА ПРАВА, ОБАВЕЗЕ И МЕРЕ ЗА ЗАШТИТУ ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ И ПРОФЕСИОНАЛНО ОБОЛЕЛИХ ЛИЦА

Члан 37.

Послодавац је дужан да запосленој особи са инвалидитетом и професионално оболелом запосленом обезбеди обављање послова према преосталој радној способности, односно обезбеди обављање другог одговарајућег посла у складу са његовим здравственим способностима.

Члан 38.

Запослени, особа са инвалидитетом и професионално оболело лице не може да ради на радном месту са повећаним ризиком.

III ОПРЕМА ЗА РАД, ЕЛЕКТРИЧНЕ ИНСТАЛАЦИЈЕ, ГРОМОБРАНСКЕ ИНСТАЛАЦИЈЕ, УСЛОВИ РАДНЕ СРЕДИНЕ

Члан 39.

Послодавац је дужан да обезбеди да опрему за рад може да користи само запослени који је за то стручно оспособљен.

Члан 40.

Послодавац је дужан да обезбеди примену мера безбедности и здравља на раду при коришћењу опреме за рад, а посебно:

- 1) да се опрема за рад користи у складу са наменом
- 2) да је опрема за рад одговарајућа за обављање послова или да је на правилан начин прилагођена за ту сврху
- 3) да се опрема за рад користи у складу са свим безбедносно-техничким подацима наведеним у документацији произвођача, односно испоручиоца

Члан 41.

Послодавац је дужан да при избору опреме за рад води рачуна о специфичним радним условима и постојећим опасностима и штетностима на радним местима и у радној средини, као и о опасностима и штетностима које могу настати при коришћењу те опреме за рад.

Послодавац је дужан да обезбеди да се применом мера безбедности и здравља на раду при коришћењу опреме за рад ризик од настанка повреда и оштећења здравља за запослене отклони или сведе на најмању могућу меру.

Члан 42.

Послодавац је дужан да, у случају када се при коришћењу опреме за рад појављују специфични ризици од настанка повреда и оштећења здравља запослених, обезбеди: да ту опрему за рад могу да користе само руковоци да поправљање, измене којима се не мења намена, одржавање, сервисирање и чишћење те опреме обављају запослени који су за то посебно одређени.

Члан 43.

Послодавац је дужан да за преглед и проверу опреме за рад, прегледе и испитивања електричних и громобранских инсталација и испитивање услова радне средине, ангажује правно лице са лиценцом за преглед и проверу опреме за рад, прегледе и испитивања електричних и громобранских инсталација и испитивање услова радне средине.

Члан 44.

Послодавац који је обезбедио коришћење опреме за рад изван локације свога седишта, дужан је да обезбеди да примерак стручног налаза о извршеном превентивном и

периодичном прегледу и провери опреме за рад буде доступан на локацији на којој се опрема користи

Члан 45.

Запосленом је строго забрањено да самовољно искључује, мења или уклања безбедносне уређаје и остале делове механичко техничке заштите на опреми за рад и на средствима за рад.

ПРЕВЕНТИВНИ И ПЕРИОДИЧНИ ПРЕГЛЕДИ И ПРОВЕРЕ ОПРЕМЕ ЗА РАД

Члан 46.

У циљу утврђивања да ли коришћење опреме за рад представља одређени ризик за безбедност и здравље на раду запослених и да ли су примењене прописане мере безбедности и здравља на раду, врше се прегледи и провере исправности, односно одржавање у исправном стању.

Члан 47.

Превентивни прегледи и провере опреме за рад обављају се пре почетка коришћења, односно пре давања на употребу запосленима, после ремонта, реконструкције или хаварије, као и пре почетка рада на новом месту рада ако је стационарна опрема премештена са једног на друго место, након отклањања недостатака утврђених од стране правног лица са лиценцом, после наложене мере инспектора рада, као и уколико дође до било којих промена на опреми за рад које утичу на безбедан и здрав рад запослених.

Члан 48.

Превентивни прегледи и провере опреме за рад не обављају се за опрему за рад коју, приликом првог стављања у употребу, није потребно склапати, састављати или монтирати или опрему за рад коју је произвођач ставио у погон и предао на коришћење послодавцу.

Члан 49.

Периодични прегледи и провере опреме за рад обављају се најкасније у року од три године од дана претходног прегледа и провере, осим опреме за рад коју послодавац утврди актом о процени ризика, који се обављају у року утврђеном тим актом али не дужим од три године од дана претходног прегледа и провере.

Члан 50.

Периодични прегледи и провере привремене електричне инсталације са уређајима, опремом и прибором, који се обављају у року од шест месеци од дана претходног прегледа и провере и периодичних прегледа и провере опреме за рад коју послодавац утврди актом о процени ризика, који се обављају у року утврђеном тим актом али не дужим од три године од дана претходног прегледа и провере.

Члан 51.

Ако се приликом прегледа и провере опреме за рад утврди да на опреми за рад нису примењене мере за безбедан и здрав рад, лице које је вршило преглед и проверу опреме за рад дужно је да одмах о томе обавести послодавца, односно сарадника за безбедност и здравље на раду и да на опреми постави налепницу о неисправности. Послодавац, односно сарадник за безбедност и здравље на раду дужан је да одмах забрани рад на опреми за рад

на којој нису примењене мере за безбедан и здрав рад. Забрана коришћења опреме за рад важи до отклањања неправилности због којих опрема за рад није безбедна за употребу, односно до издавања стручног налаза о прегледу и провери од стране правног лица са лиценцом којим се потврђује да су на опреми за рад примењене мере за безбедан и здрав рад.

ПРЕГЛЕД И ИСПИТИВАЊЕ ЕЛЕКТРИЧНИХ И ГРОМОБРАНСКИХ ИНСТАЛАЦИЈА

Прегледом и испитивањем електричних и громобранских инсталација проверава се и утврђује да ли су на електричној и громобранској инсталацији у објекту намењеном за радне и помоћне просторије, који се користи у процесу рада, примењене мере безбедности и здравља на раду утврђене прописима у области безбедности и здравља на раду, техничким прописима, стандардима и упутствима произвођача.

Прегледе и испитивања електричних и громобранских инсталација врши правно лице са лиценцом за обављање послова прегледа и провере опреме за рад и прегледа и испитивања електричних и громобранских инсталација, које поседује одговарајуће инструменте и уређаје за обављање прегледа и провере, наведене са техничким карактеристикама у прихваћеној методологији.

ПРЕГЛЕД И ИСПИТИВАЊЕ ЕЛЕКТРИЧНИХ ИНСТАЛАЦИЈА

Члан 52.

Периодични прегледи и испитивања електричних инсталација обављају се у року који је утврђен техничким прописима и стандардима или који је одређен упутством произвођача, а најкасније у року од три године од дана претходног прегледа и провере, осим периодичних прегледа и провере привремене електричне инсталације са уређајима, опремом и прибором, који се обављају у року од шест месеци од дана претходног прегледа и провере и периодичних прегледа.

Прегледом и испитивањем електричних и громобранских инсталација проверава се и утврђује да ли су на електричној и громобранској инсталацији у објекту намењеном за радне и помоћне просторије, који се користи у процесу рада, примењене мере безбедности и здравља на раду утврђене прописима у области безбедности и здравља на раду, техничким прописима, стандардима и упутствима произвођача.

Прегледе и испитивања електричних и громобранских инсталација врши правно лице са лиценцом за обављање послова прегледа и провере опреме за рад и прегледа и испитивања електричних и громобранских инсталација, које поседује одговарајуће инструменте и уређаје за обављање прегледа и провере, наведене са техничким карактеристикама у прихваћеној методологији.

Члан 53.

Периодични преглед и провера привремене електричне инсталације са уређајима, опремом и прибором се обављају у року од шест месеци од дана претходног прегледа и провере и периодичних прегледа.

ПРЕГЛЕД И ИСПИТИВАЊЕ ГРОМОБРАНСКИХ ИНСТАЛАЦИЈА

Члан 54.

Прегледи и испитивања громобранских инсталација обављају се у року који је утврђен техничким прописима и стандардима за утврђени ниво заштите објекта од атмосферског пражњења за објекте нивоа заштите од атмосферског пражњења 1 и 2 најдужи рок за испитивање износи две године, а за објекте нивоа 3 и 4, тај рок износи четири године.

УСЛОВИ РАДНЕ СРЕДИНЕ

Члан 55.

На радним местима у затвореном простору мора да буде обезбеђена довољна количина свежег ваздуха, узимајући у обзир радне методе и активности, односно послове који се обављају у процесу рада и физичке напоре који се захтевају од запослених.

Ако се користе уређаји за климатизацију или вентилацију, рад тих уређаја не сме изазивати непријатност запосленима услед повећане брзине струјања ваздуха.

Члан 56.

У току рада температура у радним и помоћним просторијама у којима се налазе радна места мора да буде одговарајућа, у зависности од метода рада и активности, као и од физичког оптерећења запослених, осим на радним местима на којима је условљена технолошким процесом.

Температура у просторијама за одмор, просторијама за запослене који су на дужности, у санитарним просторијама и просторијама за пружање прве помоћи мора да буде одговарајућа у складу са наменом тих просторија.

Прозори, кровни прозори и стаклене преграде морају да буду изведени тако да спречавају прекомерно дејство сунчеве светлости на радном месту у зависности од природе послова.

Члан 57.

Саобраћајне површине, укључујући степеништа, непокретне лестве, места и рампе за утовар и истовар, морају бити размештени и изграђени тако да се обезбеди једноставан, безбедан и одговарајући приступ лицима и возилима на начин да запослени који раде у близини тих саобраћајних површина не буду изложени опасностима.

Димензије саобраћајних површина за кретање лица и/или превоз робе морају да буду одређене у зависности од броја могућих корисника и врсте активности које се обављају.

Ако се саобраћајне површине користе за кретање возила, мора се обезбедити довољно широк и безбедан пролаз за кретање лица.

Члан 58.

Места и рампе за утовар и истовар морају да одговарају димензијама терета којим се манипулише.

Места и рампе за утовар и истовар морају да имају најмање један излаз, а када је тотехнички могуће морају имати излазе на две стране.

Рампе за утовар и истовар морају да буду обезбеђене тако да се спречава пад запослених.

Места и рампе за утовар и истовар морају да имају структуру и стабилност који одговарају њиховој намени.

Саобраћајне површине ка местима и рампама за утовар и истовар морају да буду очишћене од леда и снега и посуте песком или шљунком.

Брзина кретања возила на местима и рампама за утовар и истовар и саобраћајним површинама ка њима не сме бити већа од 10 км/х, а у затвореним магацинима и складиштима не сме бити већа од 5 км/х.

ПРЕВЕНТИВНА И ПЕРИОДИЧНА ИСПИТИВАЊА УСЛОВА РАДНЕ СРЕДИНЕ

Члан 59.

Превентивним и периодичним испитивањима услова радне средине проверава се и утврђује да ли су на радном месту и у радној средини примењене прописане мере безбедности и здравља на раду, утврђене прописима у области безбедности и здравља на раду, техничким прописима и стандардима.

На радним местима и у радној средини где се у технолошким процесима појављују или оправдано очекују хемијске, физичке и биолошке штетности, превентивна и периодична испитивања реализују се према Плану и програму мониторинга услова радне средине, који обавезно садрже мерна места, параметре за праћење и периодичку испитивања и то само за параметре хемијских, физичких и биолошких штетности.

ИСПИТИВАЊЕ МИКРОКЛИМЕ

Члан 60.

Испитивање микроклиме врши се на радним местима у радној средини у којој се обавља процес рада, односно у којој се запослени крећу, или задржавају дуже од два сата у току радне смене.

Испитивања микроклиме врше се у летњем и зимском периоду, а не врше се у радној средини у којој се због специфичности технолошког процеса и квалитета производа морају одржавати одређени производни услови (хладњаче, сушаре, просторије за ферментацију и сл.). Испитивања микроклиме у летњем периоду врши се кад је спољна температура изнад 25 °Ц, а у зимском периоду кад је спољна температура испод 5°Ц.

ИСПИТИВАЊЕ ОСВЕТЉЕНОСТИ

Члан 61.

Испитивање осветљености у радној средини врши се након постављања новоизведеног осветљења, после реконструкције постојећег осветљења, промене намене објекта, односно радне просторије у складу са прописима у области безбедности и здравља на раду, техничким прописима и стандардима.

ИСПИТИВАЊЕ ХЕМИЈСКИХ ШТЕТНОСТИ

Члан 62.

Испитивање хемијских штетности врши се на радном месту и радној средини где се у технолошким и радним процесима појављују хемијске штетности.

Испитивања хемијских штетности обухватају: испитивање гасова и пара, прашине, димова и аеросола.

Испитивање хемијских штетности заснива се на познавању технолошког поступка и опасних својстава опасних хемијских материја које се користе, као и на познавању могућности настајања опасних хемијских материја на радном месту у радној средини.

Испитивање хемијских штетности врши се у складу са Планом и програмом мониторинга услова радне средине и прихваћеном методологијом испитивања хемијских штетности квалитативном и квантитативном анализом, прописима у области безбедности и здравља на раду, техничким прописима и стандардима.

На радним местима на којима је у поступку испитивања утврђена концентрација хемијских штетности изнад дозвољених концентрација послодавац је дужан да спроведе све превентивне мере, у циљу смањења концентрација утврђених хемијских штетности, а након спровођења превентивних мера врши се поновно испитивање ради процене ризика.

ИСПИТИВАЊЕ ФИЗИЧКИХ ШТЕТНОСТИ

Члан 63.

Испитивање физичких штетности врши се на радном месту и радној средини где се при технолошком и радном процесу појављују бука, вибрације и штетна зрачења (осим јонизујућих зрачења).

Испитивање буке, вибрација и штетних зрачења обухвата мерење, анализу и упоређивање измерених величина са дозвољеним вредностима.

Испитивање вибрација врши се на додирним површинама опреме за рад, радним површинама, подовима и алатима на којима се појављују вибрације, а са којима запослени долази у непосредан додир.

Испитивање штетних зрачења (осим јонизујућих) врши се на радним местима где се она јављају у процесу рада при употреби материјала или опреме за рад која зраче. Испитивање штетних зрачења врши се у условима када раде сви извори штетних зрачења.

Испитивање физичких штетности врши се у складу са прихваћеним Планом и програмом мониторинга услова радне средине и методологијама испитивања буке, вибрација и штетних зрачења, прописима у области безбедности и здравља на раду, техничким прописима и стандардима.

IV ЛЕКАРСКИ ПРЕГЛЕДИ

Члан 64.

За обављање послова заштите здравља запослених на раду послодавац ангажује здравствену установу која обавља делатност медицине рада.

Претходне, периодичне и циљане лекарске прегледе запослених може да врши здравствена установа која обавља делатност медицине рада.

Члан 65.

Послодавац је дужан да запосленом на радном месту са повећаним ризиком пре почетка рада обезбеди претходни лекарски преглед, као и периодични лекарски преглед у току рада.

Члан 66.

Ако се у поступку периодичног лекарског прегледа утврди да запослени не испуњава посебне здравствене услове за обављање послова на радном месту са повећаним ризиком,

послодавац је дужан да га премести на друго радно место које одговара његовим здравственим способностима.

Члан 67.

Ако се у поступку процене ризика утврди да постоји ризик за безбедност, физичко или психичко здравље или развој младих послодавац је дужан да обезбеди финансијска средства за праћење здравственог стања младих који се врше на начин, по поступку и у роковима као и претходни и периодични лекарски прегледи запослених на радним местима са повећаним ризиком

Члан 68.

Послодавац је дужан да запосленог на његов захтев упути на лекарски преглед који одговара ризицима на радном месту у редовним интервалима, а најкасније у року од пет година од претходног прегледа. Трошкови лекарских прегледа падају на терет послодавца.

ПРЕТХОДНИ ЛЕКАРСКИ ПРЕГЛЕДИ

Члан 69.

Претходни лекарски преглед врши се ради утврђивања и оцењивања посебних здравствених услова, односно способности запосленог за рад на радном месту са повећаним ризиком у односу на факторе ризика утврђене актом о процени ризика код послодавца.

Претходни лекарски преглед запосленог врши се:

- 1) пре почетка рада на радном месту са повећаним ризиком
- 2) пре премештаја запосленог на радно место са повећаним ризиком
- 3) приликом сваког утврђивања нових ризика на радном месту са повећаним ризиком на коме запослени ради
- 4) уколико је запослени распоређен на радно место са повећаним ризиком, а имао је прекид у обављању послова на том радном месту дужи од 12 месеци

ПЕРИОДИЧНИ ЛЕКАРСКИ ПРЕГЛЕДИ

Члан 70.

Периодични лекарски преглед врши се ради праћења и оцењивања здравственог стања, односно способности запосленог за обављање послова на радном месту са повећаним ризиком на коме запослени ради у односу на факторе ризика тог радног места, а у року од 12 месеци. Послодавац упућује запосленог на периодични лекарски преглед:

- 1) најкасније 30 дана пре истека рока утврђеног овим правилником
- 2) након закључивања боловања по основу тешке повреде на раду
- 3) после болести или повреде који нису у вези са радом – ако постоји сумња на смањену радну способност

Члан 71.

Лице млађе од 18 година живота може да заснује радни однос само на основу налаза надлежног здравственог органа којим се утврђује да је способно за обављање послова за које заснива радни однос и да такви послови нису штетни за његово здравље.

Трошкове лекарског прегледа за лица која су на евиденцији незапослених коју води републичка организација надлежна за запошљавање - сноси та организација.

Члан 72.

Запослени који ради на радном месту са повећаним ризиком, има право и обавезу да обави претходни или периодични лекарски преглед на који га упућује послодавац.

Члан 73.

Запослени између навршене 18 и 21 године живота може да ради на пословима из члана 31., става 1. тач. 1) и 2) овог правилника само на основу налаза надлежног здравственог органа којим се утврђује да такав рад није штетан за његово здравље.

Трошкове лекарског прегледа сноси послодавац.

Члан 74.

Послодавац је дужан да, у складу са прописима о здравственој заштити, запосленима који користе опрему за рад са екраном обезбеди преглед вида који ће извршити служба медицине рада или офталмолог. Преглед вида спроводи се пре почетка коришћења опреме за рад са екраном, периодично у току коришћења опрема за рад са екраном у интервалима не дужим од три године и уколико се код запосленог појаве проблеми са видом који могу настати као последица коришћења опреме за рад са екраном.

Члан 75.

Послодавац је дужан да запосленом који управља возилима и средствима унутрашњег транспорта, обезбеди претходни и периодични лекарски преглед. Периодични лекарски преглед запосленог који управља возилима и средствима унутрашњег транспорта обавља се у временском интервалу од 12 месеци.

Члан 76.

Послодавац је дужан да запосленом који рад обавља ноћу у складу са законом, обезбеди претходни и периодични лекарски преглед. Периодични лекарски преглед запосленог који рад обавља ноћу обавља се у временском интервалу од 18 месеци.

Члан 77.

Послодавац је дужан да запосленом који ради на висини обезбеди претходни и периодични лекарски преглед. Периодични лекарски преглед запосленог обавља се у временском интервалу од 12 месеци.

Члан 78.

Послодавац је дужан да запосленог који ради на радном месту на којем је изложеност буци већа од горњих акционих вредности изложености буци, односно изнад 83 дБ, упути на циљани лекарски преглед.

Циљани лекарски прегледи, врше се на начин, по поступку и у роковима као и претходни и периодични лекарски прегледи запослених на радним местима са повећаним ризиком, у временском интервалу од 12 месеци.

V ЛИЧНА ЗАШТИТНА ОПРЕМА

Послодавац је дужан да запосленима обезбеди и изда на употребу средства за рад и личну заштитну опрему у исправном стању и на којима су примењене прописане мере за

безбедност и здравље на раду и да обезбеди контролу њихове употребе у складу са наменом.

Послодавац је дужан да спроведе обуку запослених за правилно коришћење личне заштитне опреме.

Послодавац може да запосленима изда на употребу опрему за рад и личну заштитну опрему, само ако су усаглашени са прописаним техничким захтевима, ако је њихова усаглашеност оцењена према прописаном поступку, ако су означени у складу са прописима и ако их прате прописане исправе о усаглашености и друга прописана документација.

За обезбеђење личне заштитне опреме, одговоран је послодавац.

Члан 79.

Предвиђени рок коришћења и издавања наведене личне заштитне опреме, је променљив, у зависности од фреквенције коришћења, што се прописује осталим нормативним актима послодавца. По потреби, услед различитих технолошких процеса и промене врсте рада може се предвидети и допунски елементи личне заштитне опреме.

VI ОРГАНИЗОВАЊЕ ПОСЛОВА БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Члан 80.

Послодавац је дужан да организује послове за безбедност и здравље на раду.

Члан 81.

Послодавац је ангажовао правно лице које има лиценцу за обављање послова безбедности и здравља на раду и дужан је да га упозна са радним процесом, ризицима у радном процесу и мерама које су примењене за отклањање ризика, обавести о почетку рада сваке одвојене јединице, о почетку извођења радова на градилишту, односно радилишту и ангажовању сваког новог запосленог.

Члан 82.

Послодавац је одлуком одредио из редова правног лица које има лиценцу за обављање послова безбедности и здравља на раду најмање једног сарадника за безбедност и здравље на раду.

Послодавац је дужан да омогући ангажованом правном лицу/сараднику за безбедност и здравље на раду независно и самостално обављање послова у складу са законом, довољно времена за обављање тих послова и приступ свим потребним подацима у области безбедности и здравља на раду.

Члан 83.

Сарадник за безбедност и здравље на раду, који је именован за обављање послова безбедности и здравља на раду, не може да трпи штетне последице ако свој посао обавља у складу са законом.

ОБАВЕЗЕ САРАДНИКА ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЉЕ НА РАДУ

Члан 84. .

Сарадник за безбедност и здравље на раду обавља послове у складу законом, а нарочито:

- спроводи и учествује у поступку процене ризика
- учествује у изради програма обуке запослених за безбедан и здрав рад, програма обуке представника запослених и програма обуке руководиоца
- врши контролу и даје предлоге послодавцу у планирању, избору, коришћењу и одржавању средстава за рад, хемијских материја и личне заштитне опреме
- учествује у опремању и уређивању радног места у циљу обезбеђивања безбедних и здравих услова рада
- организује превентивна и периодична испитивања услова радне средине
- организује превентивне и периодичне прегледе и провере опреме за рад и прегледе и испитивања електричних и громобранских инсталација
- предлаже мере за побољшање услова рада, нарочито на радним местима са повећаним ризиком
- прати и контролише примену мера безбедности и здравља на раду у складу са организацијом послова безбедности и здравља на раду код послодавца
- прати стање у вези са повредама на раду и професионалним болестима, као и болестима у вези са радом, учествује у утврђивању њихових узрока и припрема извештаје са предлозима мера за њихово отклањање
- организује и спроводи обуку:
 - (1) запослених и других лица у складу законом
 - (2) представника запослених
 - (3) руководиоца
- припрема упутства за безбедан и здрав рад и контролише њихову примену
- забрањује рад на радном месту или употребу средства за рад, у случају када утврди непосредну опасност по живот или здравље запосленог и обуставља рад на опреми за рад до отклањања уочених недостатака приликом прегледа и провере опреме за рад
- организује лекарске прегледе запослених
- сарађује и координира рад са здравственом установом која обавља делатност медицине рада по свим питањима у области безбедности и здравља на раду
- сарађује са представницима запослених и Одбором за безбедност и здравље на раду по свим питањима у области безбедности и здравља на раду код послодавца
- води евиденције у области безбедности и здравља на раду код послодавца
- прати промену прописа и врши усклађивање аката послодавца, прати стандарде и технички напредак у области безбедности и здравља на раду

Члан 85.

Саветник за безбедност и здравље на раду је дужан да у делатностима (грађевинарства, пољопривреде, шумарства и рибарства, рударства, прерађивачке индустрије, снабдевања електричном енергијом, гасом, паром и климатизације (осим трговине електричном енергијом и гасовитим горивима преко гасоводне мреже),

снабдевања водом, управљања отпадним водама, контролисања процеса уклањања отпада, трговине на велико, саобраћаја и складиштења и сличним активностима, као и у делатностима здравствене и социјалне заштите), свакодневно прати, контролише и извештава послодавца о примени мера за безбедност и здравље код послодавца у складу са организацијом послова безбедности и здравља на раду код послодавца.

Сарадник за безбедност и здравље на раду дужан је да у писаној форми извести послодавца и представника запослених о забрани рада на радном месту или употребу средства за рад, у случају када утврди непосредну опасност по живот или здравље запосленог и обуставља рад на опреми за рад до отклањања уочених недостатака приликом прегледа и провере опреме за рад.

Ако послодавац, и поред забране, наложи запосленом да настави рад или употребу средства за рад, сарадник за безбедност и здравље на раду дужан је да о томе одмах извести надлежну инспекцију рада.

Члан 86.

Сарадник за безбедност и здравље на раду дужан је да континуирано усавршава знања у области безбедности и здравља на раду.

Континуирано усавршавање знања сарадника за безбедност и здравље на раду, услов је за обнављање лиценце. Послодавац је дужан да наведеним лицима обезбеди плаћено одсуство за континуирано усавршавање знања, ради обнављања лиценце, у складу са законом.

VII ОБУКА ЗАПОСЛЕНИХ ЗА БЕЗБЕДАН И ЗДРАВ РАД

Члан 87.

Обуку запослених за безбедан и здрав рад послодавац обавља теоријски и практично, у складу са програмом обуке за безбедан и здрав рад који доноси послодавац.

Програм обуке за безбедан и здрав рад садржи општи и посебни део.

Општи део програма обуке обухвата упознавање запослених са правима, обавезама и одговорностима у области безбедности и здравља на раду из закона и подзаконских прописа, као и упознавање са општим актима послодавца у области безбедности и здравља на раду.

Посебни део програма обуке обухвата упознавање са свим потенцијалним опасностима и штетностима на радном месту, процењеним ризицима и мерама за безбедан и здрав рад.

Обука за безбедан и здрав рад обавља се на језику који запослени разуме и прилагођава се могућностима и способностима посебних група запослених.

Члан 88.

Обука запосленог за безбедан и здрав рад врши се код заснивања радног односа, односно другог радног ангажовања, премештаја на друге послове, приликом увођења нове технологије или нових средстава за рад, или промене опреме за рад као и код промене процеса рада који може проузроковати промену мера за безбедан и здрав рад.

Обука из става 1. овог члана обавља се у току радног времена и трошкови обуке падају на терет послодавца.

Послодавац је дужан да запосленог у току обуке за безбедан и здрав рад упозна са ризицима на радном месту на које га одређује и о конкретним мерама за безбедност и здравље на раду у складу са актом о процени ризика.

Члан 89.

Обуку запослених за безбедан и здрав рад припрема и спроводи сарадник за безбедност и здравље на раду.

Обука за безбедан и здрав рад запосленог мора да буде прилагођено специфичностима његовог радног места и спроводи се по програму, чији садржај послодавац мора, када је то потребно, да обнавља и мења.

Обуку запослених за безбедан и здрав рад послодавац обавља теоријски и практично, у складу са програмом обуке за безбедан и здрав рад који доноси послодавац.

Провера теоријске и практичне обучености запосленог за безбедан и здрав рад обавља се на радном месту.

Периодичне обуке за безбедан и здрав рад запосленог који ради на радном месту са повећаним ризиком врше се најкасније у року од једне године од дана претходне обуке, а на осталим радним местима најкасније у року од три године од дана претходне обуке.

Члан 90.

У поступку обуке запослени се упознаје са свим врстама ризика на пословима и радним местима на која се одређује, као и о конкретним мерама за безбедност и здравље на раду у складу са процени ризика.

Члан 91.

ОБУКА ПРЕДСТАВНИКА ЗАПОСЛЕНИХ

Представник запослених има право на обуку ради обављања активности представника запослених, а трошкови обуке не могу бити на терет представника запослених.

Обука представника запослених обавља се одмах по избору или именовању, а периодичне обуке врше се најкасније у року од три године од дана претходне обуке.

Обука представника запослених организује се у току радног времена било у оквиру или изван простора послодавца.

Члан 92.

Послодавац је дужан да запосленима или њиховим представницима за безбедност и здравље на раду обезбеди информације које се односе на безбедност и здравље на раду, а нарочито о мерама које се предузимају у циљу остваривања безбедних и здравих услова за рад при коришћењу опреме за рад.

Информације морају да садрже минимум података који се односе на:

- 1) услове коришћења опреме за рад
- 2) предвидиве неуобичајене ситуације
- 3) закључке који су добијени на основу искустава стечених при коришћењу опреме за рад

Информације морају бити разумљиве запосленима на које се односе

ДОДАТНА ОБУКА

Члан 93.

Када радни процес захтева додатну обуку запосленог за безбедан и здрав рад, послодавац је дужан да упозна запосленог о обављању радног процеса на безбедан начин, путем обавештења, упутстава или инструкција у писаној форми. У изузетним случајевима, када запосленом прети озбиљна, неизбежна и непосредна опасност по живот или здравље, због хитности, обавештења, упутства или инструкције могу се дати у усменој форми.

У случају тешке повреде на раду, смртне повреде на раду или колективне повреде на раду са тешком или смртном повредом на раду, послодавац је дужан да одмах, а најкасније у року од осам дана од настанка повреде изврши додатну обуку запослених на том радном месту у организационој јединици где се повреда догодила, са обавезом обавештавања свих запослених.

Члан 94.

Послодавац је дужан да у току обуке руководиоце који прате и контролишу примену мера безбедности и здравља на раду на висини упозна са свим врстама ризика који се могу појавити на радном месту и у радној средини на којем запослени ради на висини, у складу са програмом обуке руководиоца.

VIII ОСПОСОБЉАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ ЗА ПРУЖАЊЕ ПРВЕ ПОМОЋИ

Члан 95.

Послодавац је дужан да обезбеди пружање прве помоћи, да обучи одговарајући број запослених за пружање прве помоћи и обезбеди средства и опрему за пружање прве помоћи узимајући у обзир процењене ризике, радни процес, организацију, природу и обим радног процеса, број запослених који учествују у радном процесу, број радних смена, број локацијски одвојених јединица, учесталост повреда на раду и удаљеност до најближе медицинске помоћи.

Пружање прве помоћи мора бити организовано на начин да је прва помоћ доступна сваком запосленом током радног времена, у свим сменама и на свим локацијама.

Члан 96.

За пружање прве помоћи морају бити оспособљени руководиоци, као и најмање 2% од укупног броја извршилаца у једној радној смени или локацијски одвојеној јединици, за основно или напредно оспособљавање за пружање прве помоћи у зависности од процењених ризика.

Оспособљавање запослених из прве помоћи врши се сваких пет година.

Послодавац је дужан да обезбеди да при раду на радном месту са повећаним ризиком буде присутан најмање један запослени са завршеним напредним оспособљавањем за пружање прве помоћи.

Члан 97.

Послодавац је дужан да обезбеди зидни ормарић или преносиву торбу за пружање прве помоћи у радним просторијама и просторима намењеним за рад на отвореном.

Један ормарић или преносива торба за пружање прве помоћи довољни су до 20 запослених, од 20 до 100 запослених и даље на сваких 100 запослених, још по један ормарић или преносива торба.

Члан 98.

Прву помоћ повређеном или нагло оболелом, пружа запослени који има завршено оспособљавање за пружање прве помоћи.

За сваку повреду или нагло насталу болест потребно је да се позове и запослени са завршеним напредним оспособљавањем за пружање прве помоћи.

Запослени на радним местима са повећаним ризиком у току обучавања за безбедан и здрав рад морају бити оспособљени за пружање прве помоћи да сами себи помогну, уколико им стање то дозвољава.

IX ПОСТУПАК И НАЧИН ИЗРАДЕ ПРОЦЕНЕ РИЗИКА

Члан 99.

Послодавац је дужан да донесе акт о процени ризика у писаној форми за сва радна места у радној средини и да утврди начин, мере и рокове за отклањање или смањење ризика на најмању могућу меру.

Члан 100.

Послодавац је дужан да донесе акт о процени ризика за сва радна места на којима ученици обављају професионалну праксу или практичну наставу или учење кроз рад у систему дуалног образовања у складу са законом који уређује дуално образовање.

Члан 101.

Послодавац је дужан да обезбеди да мере утврђене актом о процени ризика буду интегрисане у све активности послодавца и на свим нивоима.

Члан 102.

Послодавац је дужан да измени акт о процени ризика у случају појаве сваке нове опасности или штетности и промене нивоа ризика у радном процесу, увођења новог радног места и нове технологије и промене услова радне средине.

Акт о процени ризика заснива се на утврђивању опасности и штетности на радном месту у радној средини, на основу којих се врши процена ризика од настанка повреда и оштећења здравља запосленог.

Члан 103.

Послодавац је дужан да за сва радна места на којима се користи опрема за рад са екраном изврши процену ризика од настанка оштећења чула вида и физичких и психофизиолошких оштећења здравља, односно да изврши делимичну измену и допуну акта о процени ризика уколико је процена ризика извршена тако да нису евидентирани и процењени сви фактори ризика који настају при коришћењу опрема за рад екраном, са циљем да су утврде начин и мере за отклањање или смањење тих ризика, узимајући у обзир додатни и/или комбиновани ефекат утврђених ризика.

Члан 104.

Послодавац може да донесе акт о процени ризика за рад од куће и рад на даљину у писаној форми уз учешће запосленог.

Запослени је дужан да обавести послодавца о испуњености услова потребних за безбедан и здрав рад у складу са актом о процени ризика, као и да благовремено обавести послодавца о свакој накнадној промени услова.

Члан 105.

Ако актом о процени ризика утврди недостатке у области безбедности и здравља на раду за чије су отклањање потребна већа инвестициона улагања, а живот и здравље запосленог нису теже угрожени, послодавац је дужан да сачини посебан програм о поступном отклањању недостатака и утврди рокове за реализацију програма

УСЛОВИ ЗА РАД НА РАДНИМ МЕСТИМА СА ПОВЕЋАНИМ РИЗИКОМ

Члан 106.

Утврђено радно место са повећаним ризиком код послодавца је радно место на висини.

Члан 107.

Рад на висини, у смислу прописа из безбедности и здравља на раду, сматра се рад који запослени обавља:

- 1) на скели, радној платформи или лествама
- 2) на одржавању инсталација у индустријским објектима
- 3) на возилима (нпр. приколица камиона)
- 4) на дрвећу
- 5) приликом коришћења и употребе опреме за рад намењене за привремене радове на висини за приступ објектима (нпр. спољним деловима зграда, одржавању спољних фасада на објектима, раду на крову и сл.)
- 6) на пловилу
- 7) на телекомуникационим стубовима или јарболима
- 8) индустријским димњацима
- 9) на електричним и електроенергетским стубовима
- 10) у близини ископа или других отвора
- 11) у циљу постављања плаката на билборду, рекламних ознака, видео бима и сл.
- 12) сваки други рад који запослени обавља користећи ослонце на висини два метра и више од чврсте подлоге при чему радни простор није заштићен од пада са висине.

Радам на висини сматра се и рад који послодавац утврди актом о процени ризика на радном месту и у радној средини у складу са прописима у области безбедности и здравља на раду.

Послодавац је дужан да обезбеди да:

- 1) се рад на висини планира, организује, контролише и изводи на такав начин да се спрече повреде на раду и оштећење здравља запосленог
- 2) су на радном месту на коме се обавља рад на висини спроведене мере безбедности и здравља на раду

- 3) рад на висини обавља запослени који је здравствено способан
- 4) се приликом обављања рада на висини на отвореном простору узимају у обзир временски услови
- 5) су запослени који раде на висини и руководиоци обучени за безбедан и здрав рад
- 6) је опрема за рад намењена за привремене радове на висини исправна и безбедна за коришћење и да су на њој примењене прописане мере за безбедност и здравље на раду, као и да обезбеди контролу њене употребе у складу са наменом
- 7) спречи повреде на раду које могу настати од предмета и алата који падају или могу да падну
- 8) је одговарајући број запослених обучен за пружање прве помоћи и да су обезбеђена средства и опрема за пружање прве помоћи у складу са прописима о безбедности и здравља на раду.

Члан 108.

Послодавац је дужан да актом о процени ризика, на основу непристрасне оцене здравствене установе која обавља делатност медицине рада, одреди посебне здравствене услове које морају испуњавати запослени на радним местима са повећаним ризиком.

Послодавац је дужан да здравственој установи из става 1. овог члана, коју ангажује, обезбеди услове за самостално и непристрасно обављање послова заштите здравља запослених.

X ПОСТУПАК У СЛУЧАЈУ ПОВРЕДЕ НА РАДУ ИЛИ ПРОФЕСИОНАЛНОЈ БОЛЕСТИ

Члан 109.

Повредом на раду подразумева се свака повреда, обољење или смрт настала као последица несреће на послу, односно као последица сваког неочекиваног или непланираног догађаја, као и акт насиља настао услед рада или је повезан са радом и који је довео до повреде, обољења или смрти која је наступила одмах или у периоду од 12 месеци од дана настанка повреде на раду, укључујући повреде које се десе на редовном путу од куће до посла и обратно, путу предузетом ради извршавања службених послова и на путу предузетом ради ступања на рад.

Члан 110.

Повреде на раду могу бити механичке (посекотине, убоди, преломи, нагњечења, уганућа или ишчашења, одсецања делова тела и сл.), повреде услед срујног удара (повреде мозга или срца, опекотине површинских делова коже или путева пробоја струје кроз поједине делове тела итд.), хемијске повреде (тровање, нагризање, екцеми коже, хемијске опекотине), термичке услед контакта са врелим површинама или материјама или са изузетно хладним површинама или материјама, или услед боравка у екстремно топлим или хладним микроклиматским или екстерним климатским условима (опекотине, топлотни удар, сунчаница, промрзLINE делова тела, хипотермија и др.) итд.

Члан 111.

Повредом на раду, у смислу закона сматра се повреда осигураника која се догоди у просторној, временској и узрочној повезаности са обављањем посла по основу кога је осигуран, проузрокована непосредним и краткотрајним механичким, физичким или хемијским дејством, наглим променама положаја тела, изненадним оптерећењем тела или другим променама физиолошког стања организма.

Члан 112.

Професионалне болести су карактеристични поремећаји физичког, менталног или социјалног понашања који настају као резултат дуготрајног бављења неком професијом. Изазване су физичким хемијским и биолошким агенсима који су присутни стално или повремено у одређеним професионалним групама радника који су изложени физичким, хемијским и биолошким изворима у току рада.

Члан 113.

Запослени је у обавези да одмах пријави непосредном руководиоцу сваку повреду задобијену на радном месту или на редовном путу од места пребивалишта до места рада и обрнуто, као и било које друго одсуство са рада.

Члан 114.

Послодавац је дужан да одмах, а најкасније у року од 24 часа од настанка, усмено, у писаној форми или електронским путем пријави надлежној инспекцији рада и надлежном органу за унутрашње послове сваку смртну, колективну или тешку повреду на раду, као и опасну појаву која би могла да угрози безбедност и здравље запослених.

Послодавац је дужан да одмах, а најкасније у року од пет радних дана од дана настанка, усмено, у писаној форми или електронским путем пријави надлежној инспекцији рада лаку повреду на раду због које запослени није способан за рад више од три дана.

Послодавац је дужан да, најкасније у року од пет дана од дана достављања мишљења здравствене установе која је утврдила професионалну болест пријави надлежној инспекцији рада професионалну болест.

Члан 115.

Извештај о повреди на раду и професионалној болести који се догоде на радном месту, послодавац је дужан да достави запосленом који је претрпео повреду, односно код кога је утврђена професионална болест, организацији надлежној за здравствено осигурање и Управи за безбедност и здравље на раду.

Члан 116.

Послодавац је дужан да запослене осигура за случај повреда на раду и професионалних болести, ради обезбеђивања накнаде штете. Финансијска средства за осигурање падају на терет послодавца.

XI ПРЕДСТАВНИЦИ ЗАПОСЛЕНИХ И ОДБОР ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЉЕ НА РАДУ

Члан 117.

Запослени код послодавца имају право да изаберу једног или више представника запослених за безбедност и здравље на раду.

Најмање три представника запослених образују Одбор за безбедност и здравље на раду.

Члан 118.

Послодавац је дужан да у Одбор именује најмање једног свог представника, тако да број представника запослених буде већи за најмање један од броја представника послодавца.

Поступак избора и начин рада представника запослених и Одбора, број представника запослених код послодавца, као и њихов однос са синдикатом уређују се колективним уговором /споразумом закљученим између послодавца и представника запослених.

Члан 119.

Послодавац је дужан да најмање једном представнику запослених за безбедност и здравље на раду омогући одсуство са рада у обављању послова његовог радног места у трајању од најмање пет часова рада месечно с правом на накнаду зараде која се обрачунава и исплаћује у истом износу као да је радио на пословима радног места, као и да обезбеди техничко-просторне услове у складу са просторним и финансијским могућностима, ради обављања активности представника запослених.

Члан 120.

Послодавац је дужан да запосленима/представнику запослених/Одбору омогући да буду консултовани унапред и благовремено у вези: свих мера које утичу или могу да утичу на безбедност и здравље запослених, организовања послова безбедности и здравља на раду и одређивања запослених, доношења аката који се односе на безбедност и здравље на раду, И планирања и организовања обуке.

Послодавац је дужан да представнику запослених и Одбору омогући увид у све акте који се односе на безбедност и здравље на раду.

Члан 121.

Послодавац је дужан да запослене или представнике запослених и/или Одбор информише и упозна са: ризицима на радном месту у радној средини и превентивним мерама безбедности и здравља на раду и активностима које се односе на технолошки и радни процес код послодавца, предузетим мерама инспекције рада, евиденцијама о повредама на раду и професионалним болестима, предузетим мерама за безбедност и здравље на раду, предузетим мерама за спречавање непосредне опасности по живот и здравље а нарочито о мерама које се предузимају у циљу остваривања безбедних и здравих услова за рад при коришћењу опреме за рад са екраном.

Члан 122.

Послодавац и представник запослених/Одбор и синдикат, дужни су да међусобно сарађују о питањима безбедности и здравља на раду, у складу са законом и другим прописима.

Запослени, представник запослених/Одбор имају право да: послодавцу дају предлоге о свим питањима која се односе на безбедност и здравље на раду, захтевају од послодавца да предузме одговарајуће мере за отклањање или смањење ризика који угрожава безбедност и здравље запослених, захтевају вршење надзора од стране инспекције рада, ако сматрају да послодавац није спровео одговарајуће мере за безбедност и здравље на раду, присуствују инспекцијском надзору, као и да поднесу примедбе и запажања.

XII ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 123.

Одредбе овог Правилника примењују се и тумаче у складу са Законом о безбедности и здрављу на раду и другим прописима.

Питања која нису регулисана и уређена овим Правилником непосредно ће се решавати применом Закона и других прописа.

Члан 124.

Овај Правилник ступа на снагу даном његовог доношења.

Послодавац